

December 2025



SKOLEMATERIALE

Richard Wagner: Den flyvende hollænder

Handlingen

En stærk storm raser og den norske skipper Daland søger læ med sit skib i en fjord nær sit hjem. Alle er gået til ro undtagen styrmanden, som har vagten. Men søvnen overmander ham og han dør.

Nu glider Hollænderens sejlskib ind i fjorden og kaster anker ved siden af Dalands skib. Hans historie er uhyggelig og trist; engang prøvede han at trodse himlen og blev derfor dømt til at sejle rundt på havene i evig tid. Hvert syvende år må han gå i land for at finde den kvinde, som kan redde ham. Hun skal sværge at være ham tro til hun dør, og derved løses hans forbandelse.

Daland vågner nu og ser Hollænderens skib. Han går ombord på Hollænderens skib for at hilse på den fremmede, som beder om husly for natten. Hollænderen viser Daland nogle af alle sine kostbarheder, som han vil forære ham for gæstfriheden. Han spørger også om Daland har en datter, han kan gifte sig med, og Daland bliver glad ved tanken om at få en rig svigersøn. Han beder Hollænderen følge med og sejler mod hjemmet.

I landsbyen sidder pigerne og spinder til en munter sang. Kun datteren Senta kan ikke koncentrere sig og drømmer sig væk i en bog med historien om Hollænderen. Senta synger nu sangen om Hollænderen – hun mener at kun hun kan løse ham fra forbandelsen.

Kvinderne ser et skib komme ind i kajen og løber ud for at tage imod det. Erik, som er glad for Senta, stopper hende på vejen ud. Han vil gerne gifte sig med hende, men er bange for at faren har andre bryllupsplaner for hende. Hun vil ikke snakke om det og skynder sig ned for at tage imod sin far.

Senta møder sin far med Hollænderen på kajen. Daland fortæller om ægteskabsplanerne, men Senta hører ikke efter. Hun er helt opslugt af manden. Længe ser de tavst på hinanden før de erklærer hinanden deres kærlighed. Hun sværger at være ham tro til sin død. På havnen fester besætningen sammen med pigerne fra land. Stemningen er god, og de synger en sang til hollænderens skib, men svaret herfra er en grum uhyggelig sang.

Erik henvender sig til Senta og prøver igen at vinde hendes interesse. Men hun afviser ham endnu en gang. Nu træder hollænderen frem. Han har overværet optrinnet mellem Senta og Erik og beder hende nu bryde sit løfte, da han ikke tror Senta vil kunne holde sit løfte overfor hollænderen. Hans forbandelse kan alene ophæves af den kvinde som sværger ham troskab til sin død. Den kvinde, der ikke opfylder sin ed vil blive dømt til evig fortabelse. Hollænderen ønsker at skåne sin elskede Senta for dette og sejler bort.

Senta gentager sit troskabsløfte og kaster sig i havet. I det samme synker spøgelsesskibet og Hollænderens og Sentas forklarede sjæle stiger sammen op mod himlen.

Historisk baggrund:

Wagners opera fik premiere i 1842 – et år med lige så meget uro globalt som i dag: I Kina afsluttes der krigshandlinger mellem Kina og England (Opiumskrigen), som betyder at England overtager Hong Kong. Samme år udslettes en engelsk hærenhed i Afghanistan under krigshandlinger der. I Etiopien afsluttes borgerkrig mellem kejseren og en krigsherre – i USA afsluttes nogle af indianerkrigene og samtidig begynder den store guldfeber i Californien, som kulminerer nogle år senere. Hundredetusindvis af unge og ældre - især - mænd rejser til Californien for at søge lykken. Et fåtal af dem bliver velhavende af guldfundene.

Industrialiseringen er i fuld gang, især i England. Jernbane-nettet etableres og udvides – også i Europa. Stor industriel aktivitet i hele den vestlige verden.

I USA tillader højesteret at fagforeninger og strejker er tilladte. I England forbyder man børnearbejde, som især blev brugt i kulminerne, hvor det samtidig blev forbudt at bruge kvinder som arbejdskraft i minegangene.

Charles Dickens er populære som forfatter. I Rusland er det Gogol og Gontcharev. I Danmark er det bl.a. H.C. Andersen. I Danmark er guldalderperioden og senromantikken ved at klinge af og give plads til en voksende realisme indenfor litteratur og billedkunst.

Indenfor musikken er det herhjemme bl.a. Niels W. Gade der har europæisk succes. Også polske Frederic Chopin og franske Bizet (ham med operaen Carmen) er populære, sammen med tyske Robert Schumann og Felix Mendelssohn.

Billedkunsten rummer, ud over de kendte danske guldaldermalere, også J.C. Dahl, som virkede i Tyskland og engelsk Turner, hvis maleri af en gammelt engelsk trækrigsskib, der trækkes af et moderne damp-skib, indvarsler den nye, nøgterne realisme der i midten af 1800-årene blev moderne indenfor kunstens verden, inspireret af den hastigt voksende industrialisering. Også daguerreotypien, en forløber for det egentlige fotografi, vandt frem i disse år.

Gennemsnits-levetiden i Europa i disse år var omkring 40 år – lidt højere for kvinder. Da der er tale om statistisk information, er det præget af at børnedødeligheden fortsat var høj i verden. De, der kom levende igennem især den første barndom kunne imidlertid have levetid, der var betydeligt højere. Men sundhed var præget af tidens måder at behandle på: åreladninger (man tappede blod, da man mente at væskerne i kroppen var i ubalance), man opfandt præparater, der kunne dulme børns tandsmerter (det var faktisk opiumsblandinger) – og voksne mistede typisk deres tænder i begyndelsen af deres voksenår. Derfor ser man sjældent nogle smile eller le i datidens billedkunst eller daguerreotypier.

Opera Hedeland
Hellebakken 27 A
3150 Hellebakken
Operachef: Claus Lynge
M: 3070 4616 E: info@operahedeland.dk

CVR 26471060
Opera Hedeland
er egnsteater i Høje-Taastrup,
Greve og Roskilde kommuner
www.operahedeland.dk